

Skriftlige indlæg fra Det Økonomiske Råds medlemmer

På de følgende sider er gengivet skriftlige indlæg fra medlemmer af Det Økonomiske Råd. Følgende medlemmer har ønsket at give skriftlige bidrag:

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Finansministeriet
Danmarks Nationalbank
Dansk Arbejdsgiverforening
Landsorganisationen i Danmark
Dansk Metal
Fagligt Fælles Forbund
Dansk Industri
Håndværksrådet
Landbrugsraadet, Dansk landbrug og Danske Andelsselskaber
Handel, Transport og Service
Dansk Handel og Service
Finansrådet
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Særlig sagkyndig, Hans E. Zeuthen

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Formandskabet venter en pæn vækst i dansk økonomi i år og tegner generelt et positivt billede af udviklingen i dansk økonomi. I forhold til efterårsrapporten forventer man en stærkere vækst i det private forbrug og erhvervsinvesteringerne i alle prognoseårene, men eksporten stiger lidt svagere. Prognosen ligger på linje med prognoserne fra OECD og regeringen.

Hvis man i det positive billede skal finde nogle skønhedspletter vedrører de risikoen for en for svag eksportudvikling og for et utilstrækkeligt arbejdsudbud.

Der har i offentligheden været fokus på potentielle bobler på boligmarkedet i lyset af de stigende ejendomspriser. Økonomi- og Erhvervsministeriet noterer sig, at formandskabets rapport ikke deler denne bekymring. Forårsrapporten påpeger, at stigningen i kontantpriserne i stor udstrækning forklares af udviklingen i de fundamentale størrelser som renten, indkomsterne og boligbestanden. Formandskabet forventer, at stigningerne i boligpriserne ventes at blive moderate i 2006-07, efterhånden som renteniveauet stiger lidt og opsvinget aftager i styrke.

Formandskabet peger i øvrigt også på, at innovationerne på realkreditmarkederne kan mindske de kontraktive virkninger af en rentestigning, da boligejerne har fået mulighed for at skifte til afdragsfrie lån og lån med renteloft.

Strukturreformer

Den gode udvikling i dansk økonomi betyder efter formandskabets vurdering, at de kommende år er gunstige for reformer. Det må tiden jo vise, men der er fra regeringens side allerede taget en række forberedende initiativer. Tænketanken for Fremtidens Vækst har fremlagt 23 forslag til at styrke vækstbetingelserne i Danmark. Regeringen har nedsat Globaliseringsrådet og inden årets udgang skal Velfærdskommissionen fremlægge sin endelige rapport.

Formandskabets analyser i denne rapport giver nyttig inspiration til reformovervejelserne. Økonomi- og Erhvervsministeriet har i denne forbindelse noteret, at formandskabet klart peger på, at det danske velfærdssamfund er under pres, og at udfordringerne ikke kun kommer fra den demografiske udvikling. Samtidig lægger den stigende globalisering efter formandskabets opfattelse pres på skatteilden og øger omkostningerne ved det høje skattetryk.

Et af de områder som formandskabet peger på i rapporten er forskningen. Det er her vurderingen, at en målretning af forskningsmidler bør ske med forsigtighed. Økonomi- og Erhvervsministeriet er generelt enig i rapportens synspunkter, men

man skal også passe på ikke at smøre indsatsen for tyndt ud. I international sammenligning ligger Danmark ret lavt med hensyn til prioriteringen af den strategiske forskningsindsats. Det er også i dette lys, man skal se oprettelsen af den nye Højteknologifond.

Efter Økonomi- og Erhvervsministeriets opfattelse kunne formandskabet have lagt mere vægt på det forhold, at der med det nye regeringsprogram lægges op til en meget betydelig styrkelse af forskningsindsatsen i de kommende år frem mod 2010. De centrale spørgsmål er derfor snarere, hvordan vi får givet forskningen et ordentligt kvalitetsløft og opnår et bedre samspil mellem forskning og erhvervsliv. Her er det væsentligt, hvad det er for instrumenter, der bedst sikrer dette: Øget konkurrence om forskningsmidler, øget medfinansiering fra erhvervslivet mv. Tænk tanken for Fremtidens Vækst har netop givet en række bud herpå.

Et andet område er rapportens interessante analyser af forholdet mellem indkomstoverførsler, omfordeling og livsindkomster. Rapportens budskab er her, at vi skal være opmærksomme på, om omfordelingen er passende, eller om den går for langt i forhold til livsindkomsterne, jf. tabel II.5 i formandskabets rapport.

Formandskabet konstaterer, at efterlønsordningen ikke i særlig høj grad virker omfordelende, og foreslår, at efterlønsordningen på sigt afskaffes. Det er ikke første gang, formandskabet kommer med denne anbefaling. Det nye ved denne rapport er, at der præsenteres en analyse af, om de oprindelige formål med efterlønsordningen har tabt relevans. De foretagne analyser peger på, at det kun er 10-15 pct. af dem, der går på efterløn, der alternativt ville kunne opnå førtidspension, og efterlønsmodtagerne har kun lidt dårligere helbredsindikatorer end de erhvervsaktive 60-64 årige. Erfaringen fra afskaffelsen af overgangsydelsen er, at afskaffelsen ikke førte til en mærkbar stigning i ledigheden for de berørte aldersgrupper, men tværtimod til en væsentlig større beskæftigelse.

Økonomi- og Erhvervsministeriet vil imidlertid ikke nu gå ind i en nærmere stillingtagen til disse forslag. Det må afvente, at Velfærdskommissionens rapport foreligger.

Omfordelingsanalysen fører også formandskabet til at pege på muligheden for medborgerkonti. Der er foretaget en interessant analyse, men det forekommer, at fordelen ved medborgerkonti formentlig mere effektivt kan opnås med andre instrumenter.

Formandskabet lægger op til, at arbejdsgiverne i højere grad skal betale for de samfundsøkonomiske omkostninger ved nedslidning. Det foreslås bl.a., at ændre præmierne til Arbejdsgivernes Erhvervs sygdomssikring (AES).

Umiddelbart kan synspunktet ud fra en ren samfundsøkonomisk betragtning virke fornuftigt. Imidlertid er problemstillingen mere kompleks. For det første behøver der ikke at være nogen klar sammenhæng mellem nedslidningen og arbejdsforholdet hos den nuværende arbejdsgiver, hvorfor det kan være u hensigtsmæssigt at pålægge denne arbejdsgiver de dermed forbundne omkostninger. For det andet er det - som formandskabet påpeger - vigtigt, at reglerne på området udformes, så de ikke fører til, at arbejdsgiverne bliver mere tilbageholdende med at ansætte personer med højere sandsynlighed for arbejdsskader. Vi skal passe på med ikke at mindske fleksibiliteten på arbejdsmarkedet - et område som Danmark jo får meget ros for fra andre rundt om i Europa.

Finansministeriet

Vismændenes konjunkturvurdering er på linje med de udsigter, som er offentliggjort i den seneste Økonomiske Redegørelse fra Finansministeriet. Hovedtrækene er pæn vækst - navnlig trukket af indenlandsk efterspørgsel - fald i ledigheden, pæne betalingsbalanceoverskud og sunde offentlige finanser.

Der er enighed om, at der - som det fremføres i rapporten - ikke i dag er en konflikt mellem de kort- og langsigtede mål i finanspolitikken. Det afspejler blandt andet, at ledigheden nu er aftagende med baggrund i lave renter og de finanspolitiske tiltag i 2004.

Vismændenes rapport indebærer årlige overskud på de offentlige finanser på i størrelsesordenen godt 2 pct. af BNP frem til 2007. Det understøtter, at det opstillede mål om overskud på mellem 1½ og 2½ pct. af BNP frem mod 2010 kan realiseres. Formandskabet bemærker, at overskuddet på de offentlige finanser bør fastholdes, hvilket er på linje med de mellemfristede sigtepunkter.

I rapporten bakkes op om de mellemfristede finanspolitiske mål, ud fra en klar forståelse af, at den mellemfristede strategi ikke er tænkt som en løsning på alle de udfordringer, der måtte dukke op efter 2010.

Fremskrivningerne sigter på at tage hensyn til og fastholde fokus på de langsigtede udfordringer, men der er ikke taget eksplicit stilling til de finans- og strukturpolitiske prioriteringer efter 2010. Det sker første gang i foråret 2006, hvor der fremlægges en plan med længere tidshorisont. Som anbefalet af vismændene og meldt ud i regeringsgrundlaget vil denne plan tage afsæt i det arbejde, der sker bl.a. i Velfærdskommissionen.

I diskussionen om stabiliseringsinstrumenter kan det nævnes, at fremrykning af offentlige investeringer altid indgår som en mulighed, men at andre instrumenter også inddrages blandt andet på grund af implementeringslag og lange drægtighedsperioder for anlægsarbejder.

Rapportens specialkapitler er en slags serviceeftersyn af en række forskellige overførselsindkomster. Generelt er der tale om interessante analyser og mange nyttige oplysninger, som kan indgå i det videre arbejde. Det er centralt, at der i rapporten fokuseres på indkomstoverførslernes omfordelende virkning både statistisk og over livsforløbet.

I diskussionen af medborgerkonti kan man få det indtryk, at der gives støtte til en underfinansieret omlægning, som umiddelbart – dvs. i fravær af mulige, men usikre adfærdsvirkninger – medfører en mærkbar svækkelse af de offentlige finanser. Det kan afspejle, at der ikke er taget nærmere stilling til en eventuel indfasning. Formandskabet har således tidligere givet udtryk for, at man ikke anbefaler underfinansierede skattenedsættelser, og at indfasning bør ske ”efterhånden som adfærdsvirkningerne viser sig”, jf. Dansk Økonomi, efterår 2004.

Herudover kan blandt andet anføres, at et mere generelt system med medborgerkonti vil reducere forsikringselementet i ordningerne, således at systemet bliver mere fokuseret på erhvervede rettigheder primært for de højtlønnede, der samtidig tilskyndes til at øge arbejdsudbuddet. De adfærdsvirkninger, som knytter sig til brugen af ordningerne, er vanskelige at fastslå fordi de blandt andet afhænger af, hvilke ordninger der medtages, hvordan de konkrete regler for bidrag til og træk på kontoen udformes, samt hvorvidt systemet opfattes som troværdigt og gennemsigtigt.

I regneeksemplerne omkring efterløn kan det noteres, at større sikkerhed om ordningens fremtid kan tænkes at øge den andel af de unge, som betaler til ordningen. Det kan sammen med tendensen til stigende udnyttelse blandt de berettigede medføre større tilgang end forudsat. Samlet synes vurderingen af virkningerne navnlig for de offentlige finanser at ligge i den lave ende i forhold til Finansministeriets modelbaserede skøn.

Danmarks Nationalbank

Formandskabets vurdering af konjunktursituationen er det vanskeligt at være uenig i. Opsvinget, der startede i 2003, stammer fra fremgang i den indenlandske efterspørgsel, især det private forbrug og boliginvesteringerne. I Euroområdet har udviklingen været noget svagere, hvilket har skudt markedsdeltagernes forventninger om stigninger i de pengepolitiske renter længere ud i fremtiden, og obligationsrenterne er faldet betydeligt i forårets løb. Der kan således ses en yderligere stimulans til det private forbrug og boliginvesteringerne i den nærmeste fremtid, og opsvinget ser derfor ud til at fortsætte i de kommende år, men nok med aftagende styrke.

Opsvinget har betydet, at overskuddet på betalingsbalancens løbende poster er faldet en del, men fortsat er af et betydeligt omfang. Det hører imidlertid med i billedet, at olie- og gasproduktionen i Nordsøen er meget høj i disse år, hvor priserne også er høje som følge af den stærke økonomiske vækst i USA og Asien. Denne vækst bidrager også til de aktuelt høje fragtrater, som er med til at holde overskuddet oppe, og dermed sløre billedet af den underliggende nedgang i overskuddet.

En anden konsekvens af opsvinget er, at arbejdsløsheden har været faldende siden sidste sommer og er noget lavere end i foråret 1998, hvor pinsepakken blev lavet for at dæmpe forbrugsvæksten og øge arbejdsudbuddet. Det ser imidlertid ud til, at strukturerne på arbejdsmarkedet er blevet yderligere forbedret siden da, idet de danske merlønstigninger i forhold til euroområdet er aftaget i de seneste kvartaler. Skulle denne tendens blive brudt, kan der opstå behov for mere aktivt at dæmpe aktiviteten eller hurtigt få arbejdsudbuddet øget.

Formandskabet anbefaler, at offentlige investeringer kan udskydes eller fremrykkes, hvis der bliver behov for en aktiv finanspolitik, og anbefaler desuden, at SP-ordningen, som blev suspenderet i foråret 2004 for årene 2004 og 2005, helt afskaffes, da tvungen opsparing er et usikkert middel til regulering af efterspørgslen. Det skyldes, at mange husholdninger blot kan ændre andre former for opsparing tilsvarende, men vi ved ikke, om de gør det, selv om de kan det. Principielt set er det ikke uden risiko helt at opgive muligheden for at kunne påvirke husholdningernes økonomi direkte, og som følge af skattestoppet er SP en af de få muligheder. Udskydelse eller fremrykning af offentlige investeringer er heller ikke uden problemer, såvel af rent teknisk som af mere strukturel karakter, idet mange typer offentlige investeringsprojekter indebærer forbedrede økonomiske strukturer. Ved at bruge projekterne som konjunkturregulator risikerer man at dæmpe den fremtidige vækst i samfundet.

Udfordringen for den økonomiske politik på kort og langt sigt er for tiden sammenfaldende. Der er behov for at få øget produktionskapaciteten uden at svække de offentlige finanser. Rapportens gennemgang af indkomstoverførsler og velfærdsstaten rummer mange forslag, som vil kunne øge arbejdsudbuddet, og derfor fortjener nøjere overvejelser.

Dansk Arbejdsgiverforening

Dansk økonomi er inde i en periode med moderat vækst og stigende beskæftigelse. Samtidig er det lykkedes virksomhederne at reducere væksten i de danske lønomkostninger til det laveste niveau i ti år. Den lavere lønstigningstakt er formentlig udtryk for et mere permanent skift i løndannelsen, som afspejler en tilpasning til den internationale økonomi. Formandskabets skøn for lønstigningerne i omegnen af 3 ¾ må vurderes at være i overkanten. Virksomhedernes konkurrenceevne presses fortsat af, at den danske lønstigningstakt fortsætter med at være højere end den udenlandske lønstigningstakt.

Den robuste danske økonomi er det bedste udgangspunkt for velfærdsreformer. Med Formandskabets nye analyser, Velfærdskommissionens analyser og deres anbefalinger slut på året fås ikke et bedre grundlag for at gennemføre en samlet reform af velfærdssystemet.

Dansk Arbejdsgiverforening er enige i Formandskabets klare anbefaling af at afskaffe efterlønnen. Et stop for tilgang til efterløn vil både give en markant forøgelse af arbejdsstyrken og en betydelig varig forbedring af de offentlige budgetter. Erfaringerne fra afskaffelsen af overgangsydelsen viser, at beskæftigelsen stiger.

Småændringer i efterlønnen har ingen væsentlige effekter på beskæftigelse og arbejdsudbud. Formandskabet har beregnet, at efterlønsreformen i 1999 indtil videre har fået færre end 10.000 til at fravælge efterlønnen.

I debatten er blevet foreslået en mindre modregning i efterlønnen for arbejdstimer. Formandskabet fremfører, at en mindre modregning i efterlønnen for arbejdstimer vil være problematisk, da efterlønnen vil blive mere attraktiv. En anden vigtig konklusion i rapporten er, at bidragsbetalingen til efterlønnen skal være på mindst 40 år.

En afskaffelse af efterlønnen møder ofte modstand, fordi mange mener, at det sætter hensynet til nedslidte grupper på arbejdsmarkedet over styr. Men som Formandskabets analyser viser, tjener efterlønsordningen ikke sit oprindelige

formål. Kun omkring en ud af ti nye efterlønsmodtagere ville alternativt kunne få førtidspension.

En fælles ledetråd for velfærdsreformer skal være, at det altid skal kunne betale sig at arbejde frem for at være på offentlig forsørgelse. Dansk Arbejdsgiverforening er enige med Formandskabet i, at der er grund til at harmonisere ydelserne for alle ledige og ændre kompensationen ved ledighed for at få luget ud i incitamentsproblemerne. De nuværende regler indebærer en fare for, at svage grupper på arbejdsmarkedet fastlåses i passivitet på et lavt indkomstniveau, som også Formandskabet påpeger. Det gælder ikke mindst ægtefæller på kontanthjælp.

Dansk Arbejdsgiverforening støtter således ideen om at etablere en grundydelse, som svarer til kontanthjælpen for enlige ikke-forsørgere, som kan kombineres med en frivillig tillægsforsikring. Dansk Arbejdsgiverforening er også enige i, at ydelserne skal nedtrappes over ledighedsforløbet. Det vil forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet. Hertil kommer, at det vil være hensigtsmæssigt, at få ændret den nuværende velstandsregulering af indkomstoverførslerne til en prisregulering, som sikrer købekraften blandt offentligt forsørgede.

Dansk Arbejdsgiverforening er uenige i Formandskabet forslag om at øge arbejdsgivernes udgifter på arbejdsskadeområdet ved f.eks. at øge arbejdsgivernes udgifter til forsikring, individualisere præmierne i de eksisterende forsikringsordninger, eller hæve bøderne ved overtrædelse af arbejdsmiljøreglerne. Der er allerede i det nuværende system kraftige incitamenters for arbejdsgiverne til at forbedre arbejdsmiljøet på virksomhederne. Virksomhedernes udgifter på arbejdsskadeområdet er uden sammenligning den hurtigst voksende skat på arbejdskraft i disse år. Arbejdsgiverne betaler årligt et stadigt stigende beløb til Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomsforsikring (AES) og arbejdsskadeforsikringer på omkring 4 mia. kr. Dertil kommer 26 mia. kr. til sygedagpenge og sygeløn. Formandskabets forslag om at præmierne i arbejdsskadesystemet i højere grad skal afspejle erstatningerne, der udbetales til den enkelte arbejdsgivers medarbejdere, har allerede vist sig at være umulig at administrere i praksis. Det skyldes, at det er særdeles vanskeligt at føre en erhvervssygdom tilbage til den enkelte arbejdsgiver, da skaderne kan være et resultat af påvirkninger der ligger mange år tilbage. Hertil kommer, at det er få skader der tegner sig for langt størstedelen af skadesudgifterne. Præmiebetalingen for den enkelte arbejdsgiver vil således blive helt tilfældig. Formandskabets forslag om at hæve bøderne ved overtrædelse af arbejdsmiljøreglerne og skærpe kontrollen vil kun have en begrænset virkning. I de senere år er bødeniveauet hævet flere gange og Dansk Arbejdsgiverforening vurderer, at en yderligere skærpelse af bødeniveauet ikke vil virke adfærdregulerende.

Samlet set er Formandskabets forslag på dette område den sikre måde at forringe virksomhedernes konkurrenceevne yderligere – en svækkelse ud over det vi har set i de sidste mange år. Forslagene vil også blokere for virksomhedernes tilskyndelse til at ansætte personer med nedsat arbejdssevne.

Bortset fra forslagene om på arbejdsskadeområdet har Formandskabet med dette diskussionsoplæg skabt et rigtig godt grundlag for de velfærdsreformer, der skal gennemføres, når Velfærdscommissionen afslutter sit arbejde.

Landsorganisationen i Danmark

LO er enig i Vismændenes bedømmelse af, at der ikke fra regeringens side er taget tilstrækkelige initiativer på beskæftigelsesområdet, hvis 2010-planens målsætning om en stigning i beskæftigelsen på 60.000 personer fra 2003 til 2010 skal realiseres.

Kapitel II indeholder en vurdering af efterlønnens omfordelende virkning. Denne stemmer ikke overens med vurderingen i kapitel VI. Det skyldes, at der i dette kapitel tages udgangspunkt i regelsættet for 2002 hvor efterlønsalderen er 60-66 år, mens der i kapitel VI forsøges at vurdere effekterne af gældende regler (60-64 år). Den omfordelende effekt i kapitel VI er betydeligt større end i kapitel II. Der bør derfor konkluderes på de fordelingsvirkninger for efterlønnen, der er i kapitel VI.

I analysen af udviklingen i sygedagpengeudgifterne i kapitel III påstår Vismændene, at løn under sygdom har ført til øget sygefravær. LO finder ikke, at rapporten giver tilstrækkeligt empirisk belæg for synspunktet. På LO/DA-området er sygefraværet f.eks. ikke steget siden 1996, på trods af en stadig større udbredelse af løn under sygdom. Man overser, at arbejdsgiverne har et større incitament til at begrænse sygefraværet, når der skal betales løn under sygdom.

Vismændene analyserer i kapitel IV på baggrund af lægebesøg og sygedagpenge, hvorvidt efterlønsmodtagere generelt skulle have et dårligere helbred end andre erhvervsaktive. I forhold til de erhvervsaktive har kvinder på efterløn en overrepræsentation i gruppen af personer med mere end 10 lægebesøg på 44 pct. For mændene er overrepræsentationen på 30 pct. Andelen med sygedagpenge er for efterlønsmodtagere 30 pct. større. På trods af denne overrepræsentation konkluderer vismændene at efterlønsmodtagere har næsten lige så godt helbred som de erhvervsaktive. En efterfølgende analyse viser da også, at helbredet målt både ved lægebesøg og sygedagpenge giver en signifikant større sandsynlighed for at overgå til efterløn.

Vismændene opstiller til en vurdering af antallet af nedslidte efterlønnere en model for tilgangen til førtidspension. Modellen bestemmer for hver enkelt person sandsynligheden for at overgå til førtidspension. Ved at beregne en sandsynlighed for hver enkelt efterlønsmodtager kan det således vurderes, hvor mange der vil overgå til førtidspension frem for efterløn. Analysen bestemmer denne andel til 11 pct.

Problemet med analysen er, at overgangen til førtidspension for denne gruppe jo netop er undervurderet, fordi mange (som analysen også viser) benytter efterlønnen frem for at ansøge om førtidspension. Det fremgår tydeligt af analyserne i kapitel III hvor de 60 til 66 årige har en lavere sandsynlighed for at overgå til efterløn sammenlignet med de 50 til 59-årige. Analysen vil derfor medføre en undervurdering af tilgangen til førtidspension uden efterløn. Samtidig tages der ikke i vurderingen af effekten på arbejdsstyrken hensyn til reglerne for fleksydelse, som der da også gøres opmærksom på. En del af de nedslidte efterlønnere, der ikke kan modtage førtidspension, vil sandsynligvis kunne blive visiteret til et fleksjob. Der er i øjeblikket kø til fleksjob, hvilket indebærer, at der i stedet for efterløn, skal udbetales ledighedsydelse, til nedslidte, hvis fleksydelsen afskaffes.

I en fodnote skriver vismændene, at en afskaffelse af efterlønnen ”*naturligt*” vil indebære, at også fleksydelsen afskaffes. Det sker på trods af, at denne gruppe er svagere end gruppen af efterlønnere. Det er derfor problematisk at overføre en konklusion fra den ene ordning til den anden.

Forslaget om afskaffelsen af efterlønnen kræver en afvejning af positive og negative effekter. Ordningen giver ældre en bedre overgang til pensionisttilværelsen og derudover giver den anledning til en lavere ulighed - også målt på livsindkomsten. Modsat giver den anledning til en lavere arbejdsstyrke og dermed lavere skatteindtægter. Afvejningen mellem disse hensyn er i sidste ende politisk, og den kan ikke foretages af økonomer. Vismændene tenderer til at *undervurdere* de omfordelende effekter og samtidig *overvurdere* arbejdsstyrkeeffekterne ved at afskaffe efterlønnen.

I kapitel V stilles der forslag om en større revision af det danske system af kontanthjælp og arbejdsløshedsdagpenge. Det nye system vil i store træk virke som det eksisterende system. I de foreslåede ændringer indgår en fjernelse af ægtefællefahængigheden i kontanthjælpen. Den er problematisk, men det kan løses uden de vidtrækkende reformer, som Vismændene lægger op til. Vismændene foreslår endvidere, at sænke kompensationen for de lavest lønnede og hæve den for de højt lønnede. Denne omlægning vil betyde, at stærke ledige bliver bedre stillet på bekostning af de svage ledige. Samtidig vil det ikke give anledning til en lavere strukturledighed, fordi den gennemsnitlige kompensationsgrad er uændret. Vis-

mændenes overvejelser om en generel aftrapning af arbejdsløshedsdagpenge ved langvarig ledighed vil også ramme de svageste ledige. Samtidig er den langvarige ledighed primært konjunkturbestemt, hvilket indebærer, at den kun vanskeligt kan mindskes ved hjælp af satsreduktioner.

Beregningerne af de dynamiske effekter for medborgerkonti i kapitel VI bygger på målinger af arbejdsudbudseffekter fra andre lande. Det er mere end tvivlsomt om andres landes erfaringer kan overføres til Danmark, hvor erhvervsfrekvenserne er klart højere for kvinder, der normalt viser sig mest følsomme over for økonomiske incitamenters i sådanne analyser. Medborgerkonti påvirker samtidig incitamenterne mest for de bedst stillede. Men denne befolkningsgruppe deltager allerede på arbejdsmarkedet i det meste af livet, hvorfor der ikke kan forventes den store effekt på arbejdsmarkedsdeltagelsen.

Medborgerkonti er samtidigt administrativt tunge, de giver anledning til fastfrysning af de ordninger, der er indeholdt i systemet og de giver markant større ulighed. LO kan derfor ikke anbefale, at der indføres medborgerkonti i Danmark.

Dansk Metal

Dansk Metal vil gerne fremdrage to ting frem i dette diskussionsoplæg.

For det første en kommentar til konjunkturvurderingen, hvor de kommende år bliver nævnt som en opgangskonjunktur. Især serviceerhvervene ser ud til at ville kunne skabe beskæftigelse. Dansk Metal er dog bekymret for, hvor holdbar opgangen er, hvis ikke den internationale konjunktur kommer med, og vi dermed får sat gang i eksporten og industribeskæftigelsen. Industrien er et afgørende erhverv, hvis vi skal sikre fortsat velfærd i Danmark.

Det er derfor også bekymrende at se den usikkerhed, der er i den internationale økonomi. Tyskland er fortsat i stagnation, og det smitter også af på den danske industrieksport – der kun forventer at stige moderat i år. Der er brug for europæisk optimisme.

Mere og mere taler derfor for, at den Europæiske Centralbank burde følge OECD's anbefaling fra sidste uge om at sænke renten. Det ville give et klart signal til hele Europa om at investere til gavn for beskæftigelsen. Det vil også gavne den danske industri.

I efterårets rapport fra Vismændene blev der spået en nedgang i industribeskæftigelsen på ca. 5.000 arbejdspladser i år. Med den seneste negative udvikling i industriproduktionen kan dette frygtes at blive værre. Det kræver tiltag, der kan

sikre folk hurtig beskæftigelse, så deres kompetencer holdes intakt og de ikke fortrænges fra arbejdsmarkedet. Især stiller det krav til en massiv uddannelsesindsats.

For det andet vil Dansk Metal gerne kommentere Vismændenes anbefaling ift. en afskaffelse af efterlønnen. Dansk Metal er åbne for en diskussion af efterlønnen.

Udgangspunktet er dog, ikke en afskaffelse, men en ændring, der kan være med til at løse de problemer, vi ved der ligger i fremtiden mht. de demografiske udfordringer, samtidig med at vi fastholder en værdig ordning for de mange ældre der har været lang tid på arbejdsmarkedet og måske mister deres arbejde.

Ændringer i efterlønnen må også have et så langt sigte, at folk har mulighed for at planlægge deres fremtid med omhu.

Fagligt Fælles Forbund, 3F

Diskussionsoplægget er præget af at Velfærdskommissionen sidst på året offentliggør sin afsluttende rapport om velfærdssamfundets fremtidige finansiering og udvikling. Det Økonomiske Råds formandskab vil med denne rapport bidrage til at sætte dagsordenen for den politiske debat.

Nu er det vanskeligt at adskille økonomi fra politik, det må alle erkende. Men denne rapport forekommer i sine rekommandationer at være mere skæv – og dermed politisk – end normalt. Nogle steder nærmest baseret på påstande.

Udsagnene 'uhensigtsmæssig adfærd' og 'manglende påpasselighed' går igen i rapporten når man omtaler personer på dagpenge. Arbejdsløse, der modtager dagpenge, vil således kunne udvise uhensigtsmæssig adfærd, fordi kompensatio- nen er høj (hvilket i øvrigt kan diskuteres), ved f.eks. ikke at søge arbejde til- strækkeligt effektivt. Sygedagpenge, som er suppleret op til fuld løn via overens- komstmæssige bestemmelser, indebærer en risiko for manglende påpasselighed. Der er klare udokumenterede undertoner af misbrug, og at der er tale om et tag – selv-bord. Ikke et ord om rådighedsforpligtelsen eller ret og pligt til aktivering.

Disse påstande anvendes herefter til at foreslå karensbestemmelser, en gradvis reduktion af kompensationsgraden, jf. nedenfor.

En oversigt over DØR's forslag viser at økonomi er politisk, og at forslagene – med undtagelse af 'bombe' nr. 3 – har en klar fordelingspolitisk skævhed:

- Med henvisning til OECD anbefales at genindføre karensdage eller nedsætte kompensationen i forbindelse med sygefravær.
- Det anbefales at overveje at reducere revalideringsydelsen i de tilfælde hvor andre hensyn ikke taler for, at ydelsen skal være lidt højere end den ydelse, som man fik før overgang til revalidering.
- Det anbefales at overveje at øge arbejdsgivernes incitament til at begrænse arbejdsskader og nedslidning. Arbejdsmarkedspolitiske hensyn kan dog tale for at arbejdsgiverne ikke belastes for meget.
- Det anbefales at afskaffe efterlønsordningen over en periode.
- Det anbefales at afskaffe den forlængede dagpengeperiode for ældre over 55 år.
- Det anbefales at indføre et nyt enstrengt system i forbindelse med arbejdsløshed ved at omlægge dagpenge- og kontanthjælpssystemet til en grundydelse – svarende til kontanthjælpen – samt en tillægsforsikring evt. yderligere en overbygning i form af private forsikringer mod indkomsttab. Den generelle kompensation skal reduceres eller der skal indføres en nedtrapning af tillægsforsikringsydelsen over ledighedsforløbet.

Ikke mange ord om at nedbringe sygefraværet på andre måder end at forringe de økonomiske kår for de sygemeldte. F.eks. kan sygefraværet reduceres ved:

- Forebyggelse af arbejdsulykker og erhvervssygdomme – altså arbejdsmiljøforbedringer
- Fastholdelse af medarbejdere med nedsat arbejdsevne – gennem personalepolitikker på virksomhederne
- Integration på virksomhederne af langvarige sygemeldte som har brug for virksomhedsrevalidering /genoptræning.
- Koordineret indsats i sundhedsvæsenet, således at den sygemeldte på kort tid afklares i forhold til diagnose og behandlinger. Denne indsats ligger i sundhedsvæsenet.

Hvad angår forslaget om reduktion af revalideringsydelsen, så vil det ramme kontanthjælpsmodtagere, herunder enlige forsørgere, som vil kunne bryde den sociale arv ved at få en uddannelse.

Efterlønsforslaget vil især ramme ufaglærte (herunder 3F's medlemmer), hvis ikke det lykkes at gøre arbejdsforholdene attraktive for dem over 60 år. Men denne problematik, nemlig at arbejdsmarkedet også skal stå til rådighed for de ældre ufaglærte, er helt forbigået i rapporten. Det drejer sig om at skabe ordinære arbejdspladser – også til dem over 60 år.

En sammenkædning mellem mærkbare arbejdsmiljøforbedringer for at gøre de sidste år på arbejdsmarkedet mere attraktive, og bevarelse af efterlønnen som en rettighed, bør være den vej, som skal betrædes.

Hertil kommer så hele problematikken om voksen-, efter- og videreuddannelse set i livslangt perspektiv.

Forslaget om det DØR kalder et etstrengt system, er reelt trestrengt. Hertil kommer, at den generelle compensation skal reduceres, hvilket betyder at lavtlønnede a-kasseforsikrede, der bliver arbejdsløse, vil blive ringere stillet – der vil ske en omfordeling fra fattige arbejdsløse til de bedre stillede arbejdsløse.

Tankegangen bag de fleste af forslagene er tilsyneladende, at hvis man skærer ned i det sociale niveau, så mindskes den 'uhensigtsmæssige adfærd' og 'manglende påpasselighed'. Folk der er syge, vil hurtigere blive raske, arbejdsløse vil hurtigere finde et job, osv. En tankegang der ikke er belæg for.

Diskussionsoplægget indeholder i øvrigt mange gode og nyttige oplysninger, men når påstande anvendes til at underbygge en konklusion, så går man for vidt. Eksempelvis antages det at afskaffelsen af efterlønsordningen vil ske lige så gnidningsløst, som afskaffelsen af overgangsydelsen, således at ledigheden ikke vil stige. Det kan ikke afvises, at sådan kan det gå. Men det kan også komme til at gå anderledes på grund af forskelle i alder, konjunktursituationen mv. Ingen kan i dag sige noget om, der er mangel på arbejdskraft i 2020 eller 2030, eller om der er høj arbejdsløshed.

Med denne rapport svækkes DØR's muligheder for at demonstrere uafhængighed – ikke kun af arbejdsmarkedets parter, men også af regeringen. Og hvad der er lige så vigtigt: Man negligerer den betydning, som fordelingspolitikken, herunder gode sociale ordninger, har for de økonomisk politiske muligheder og den tilpasningsevne som kendetegner det danske arbejdsmarked.

Dansk Industri

DI kan tilslutte sig Formandskabets syn på dansk og international økonomi. Der er udsigt til moderat vækst i dansk økonomi, der burde være tilstrækkelig til sikre en fortsat, om end beskeden, fremgang i beskæftigelsen.

Fremgangen er imidlertid på nuværende tidspunkt meget ubalanceret, med stærk fremgang i den indenlandske efterspørgsel og en forholdsvis svag eksportudvikling. Dette har ført til en betydelig svækkelse af betalingsbalancen. Der er behov

for, at fremgangen i højere grad understøttes af vækst i eksporten, hvilket kræver, at vi ikke fortsætter med at forringe konkurrenceevnen.

På denne baggrund er DI er helt enig med Formandskabets påpegning af, at det er hensigtsmæssigt at gennemføre reformer på nuværende tidspunkt. Ligesom Formandskabet hilser DI regeringens integrationsudspil velkommen, men der er behov for en lang række yderligere reformer.

Formandskabet peger på, at SP-bidraget bør afskaffes, fordi det ikke er særligt effektivt som konjunkturregulator. SP-bidraget er en del af det fremtidige pensionssystem og bør ses i dette lys. Det er vanskeligt at tilrettelægge en fornuftig, langsigtet pensionsopsparing, når der hele tiden ændres i den offentligt regulerede del af pensionssystemet. Samtidig vil jeg påpege, at konjunkturregulering i det hele taget ikke er ret effektivt. Det er langt bedre at gennemføre nødvendige reformer i tide frem for at gennemføre kortsigtede indgreb.

Inden for de seneste år har man oprettet et strategisk forskningsråd samt en højteknologifond, der skal styrke vækst og beskæftigelse gennem øget samarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner. Dette får Formandskabet til at advare mod, at man forøger den snævre erhvervsrettede forskning på bekostning af universiteternes grundforskning.

DI er enig i med Formandskabet i, at man ikke skal dirigere forskningen fra centralt hold. DI er også enig i, at grundforskningen er væsentlig for den langsigtede vidensopbygning, som ofte er nødvendig for de kvalitative spring i vores erkendelse. Et ensidigt fokus på anvendelsesorienteret forskning er alt for kortsigtet.

DI mener dog godt, at man kan have en stærk grundforskning sideløbende med, at man prioriterer en mindre del af forskningen i forhold til strategiske indsatsområder. Når man fra politisk side ønsker at øge forskningsindsatsen med henblik på at styrke konkurrenceevnen, så er det oplagt, at man målretter nye midler i forhold til de indsatsområder, hvor der er størst chance for et erhvervsmæssigt afkast.

Det er væsentligt under 10 pct. af de samlede forskningsmidler, som bliver ud-møntet via de pågældende organer. DI ser ingen overhængende fare for, at det samlede forskningslandskab er ved at blive skævvredet til ugunst for grundforskningen.

Indkomstoverførsler

DI vil gerne takke Formandskabet for gennemgangen af det danske system for indkomstoverførsler.

Når Velfærdskommissionen til efteråret fremlægger sine anbefalinger til en fremtidssikring af velfærdssamfundet ser DI frem til en grundig gennemgang af de danske velfærdsordninger, hvor Formandskabets anbefalinger naturligvis bør inddrages.

Det er glædeligt, at Formandskabet i kapitlet om medborgerkonti peger på behovet for at styrke incitamenterne til at arbejde og uddanne sig i Danmark ved at sænke de alt for høje marginalsatser og mindske trækket på en række indkomstoverførsler.

De positive virkninger af forslaget forudsætter imidlertid en betydelig tillid til, at politikerne faktisk vil udbetale overskuddet på medborgerkontoen uden at inddrage fordelene for de bedre stillede. Denne tillid svækkes betydeligt, når Formandskabet allerede ved lanceringen af forslaget skaber tvivl om det hensigtsmæssige heri. Overdrevne fordelingspolitiske hensyn bør aldrig forhindre, at nogen stilles bedre, så længe andre ikke stilles ringere. Overdrevne fordelingshensyn skader vækst og velstand.

På et enkelt område er DI dog stærkt uenig med Formandskabets anbefalinger. I sammenfatningen i kapitel 3 er der en række anbefalinger vedrørende arbejdsskader. Der er forslag om at hæve arbejdsgivernes udgifter, om øgede bødestrafte og om øget differentiering af arbejdsskadepræmier. Anbefalingerne synes ikke at bygge på de gennemførte analyser og afspejler en manglende forståelse for arbejdsskadeområdet kompleksitet.

DI har udarbejdet et supplerende notat, hvor der detaljeret er gjort rede for en række forhold af betydning.

Det er stærkt beklageligt, at diskussionsoplægget på denne måde forsøger at perspektivere kapitlets ellers sobre behandling af "aktiv socialpolitik og førtidspension" ved at fremkomme med forslag, der ikke virker gennemtænkte.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige tak for en god og inspirerende gennemgang af systemet for overførselsindkomster, der forhåbentlig vil give inspiration til debatten senere på året.

Håndværksrådet

sagde, at svar fra over 400 medlemsvirksomheder inden for byggeri, mindre industri, butikshåndværk og service viser, at over halvdelen af disse både fik fremgang i resultatet sidste år og forventer fremgang igen i 2005. Kun hver 6. virk-

somhed oplevede tilbagegang sidste år. Han mente, at der er usædvanlig god fremgang i såvel beskæftigelsen med reparation og vedligeholdelse samt privat nybyggeri. Anlægsområdet og det offentlige byggeri er derimod stagnerende. Håndværksrådet forventer derfor en fremgang i byggeriet i år på ca. 3.000 ekstra ansatte, hvilket er noget mindre end formandskabets bud på 6.000 flere ansatte. Poul Ulsøe var også enig i, at erhvervsinvesteringerne bidrager pænt til væksten. Blandt egne medlemmer har der siden sommeren 2004 været en klar overvægt af virksomheder, der mener, at det er mere fordelagtigt at investere nu end et år før. Håndværksrådet er bekymret over de seneste meget store stigninger i kontantpriserne. Et væsentligt fald i huspriserne vil få store konsekvenser for vores medlemmer og for hele samfundsøkonomien, og rådet opfordrede derfor til, at formandskabet i en kommende analyse sætter særligt fokus på risikoen for faldende huspriser i fremtidige scenarier, samt gør sig overvejelser om, hvad disse scenarier vil betyde for efterspørgsel og vækst.

Håndværksrådets formand mente ikke, vi er nær kapacitetsgrænsen, men sagde, at i en situation, hvor der er brug for at bremse aktiviteten, er det en mulighed at udskyde offentlige udvalgte projekter. Han var dog enig med formandskabet i, at ikke alle offentlige investeringer egner sig, og tilføjede, at det også er til stor gene for mange byggevirksomheder og deres planlægning, hvis man stopper projekter, som de udførende virksomheder har planlagt opført. Der er derfor grænser for, hvor hurtigt man kan reagere på en risiko for ophedning af økonomien ved at bremse offentlige projekter.

Håndværksrådets formand sagde endvidere, at han var enig med formandskabet i, at de gode tider skal udnyttes til, at vi får gennemført nødvendige reformer. Men det er nu ikke nødvendigvis så let at få befolkningens opbakning til reformer, når det går godt. Han håbede, at Globaliseringsrådets og Velfærds Kommissionens arbejde kan være med til at skabe større accept i befolkningen af, at nødvendige reformer gennemføres. Et vigtigt fokus er - som formandskabet skriver det - hvordan efterspørgslen efter arbejdskraft ændrer sig i en mere globaliseret verden. Det skal vi imødekomme med uddannelse og nytænkning - naturligvis. Men det er ikke nødvendigvis nok til at undgå, at vi ender med et A-hold og et B-hold. Han pegede på, at der skal skabes et større servicemarked ved - ligesom man gør det i Finland - at give private husholdninger fradrag for serviceydelser. Det er et forslag, som Håndværksrådet mener kan være en mulighed i Danmark. Den største barriere synes at være nogle kritikeres tro på, at man i stedet kan få markante lettelser i skattesatsen. En fradragsordning som den finske vil end ikke koste et procentpoint på bundskatten. Men den vil betyde større velfærd og en målrettet indsats for flere beskæftigede, sagde Poul Ulsøe.

Håndværksrådets formand Poul Ulsø mente om efterlønnen, at kan der findes en ordning, så de reelt nedslidte får en anden tilsvarende dækning og mulighed for at forlade arbejdsmarkedet i tide, så bør man afskaffe efterlønnen over en passende årrække. De, der i dag er under 50 år, har kun i begrænset omfang planlagt tilværelsen efter de er 60 år - og under alle omstændigheder bliver man jo ikke økonomisk dårligere stillet i efterlønsårene, hvis man i stedet tager et arbejde. Han mente, at det er en væsentlig pointe i rapporten, hvis kun 15 % er nedslidte, ligesom det ikke er til at komme udenom, at der er et problem, når mange, der er sidst i 50'erne, må gå ledige, fordi vi har en efterlønsordning.

Til kapitlet om sygdom og erhvervsskade, sagde Håndværksrådets formand Poul Ulsø, at det er i praksis meget svært at knytte den enkelte virksomheds betaling til sygdom og erhvervsskade tæt sammen med hændelser i virksomheden. Han var enig i, at man ikke kan knytte virksomhedens betaling så tæt sammen med den faktiske samfundsmæssige omkostning, når en ansat er syg eller arbejdsskadedet, uden at arbejdsgivernes incitament til at tage svage medarbejdere svækkes. Og så har arbejdsgiverne jo også omkostninger, når deres ansatte af private grunde ligger syge. Vi skal derfor passe på ikke at ødelægge det danske såkaldte Flexicurity system, som er effektivt, fordi der som udgangspunkt er en god deling af omkostningerne mellem det offentlige og arbejdsgiverne. Han mente, at en af grundene til, at omverdenen ser så interesseret på den danske model, er, at der er fundet en balance, som gør det muligt både at have et fleksibelt arbejdsmarked og et højt socialt sikkerhedsniveau.

Som kommentar til forslaget om medborgerkontoen, sagde Håndværksrådets formand Poul Ulsø, at han godt kunne lide princippet om, at man belønnes, hvis man fravælger en offentlig ydelse. Og der er naturligvis også megen fornuft i, at man kan opspare mere til egen pension ved at yde en ekstra indsats. Ud fra en teoretisk synsvinkel er forslaget derfor spændende.

Landbrugsraadet, Dansk landbrug og Danske Andelselskaber

Aktuel økonomisk politik

Diskussionsoplægget tegner et positivt billede af dansk økonomi med fortsat, men dog aftagende vækst. Væksten er dog primært drevet af stigende efterspørgsel herhjemme, mens det kniber med at fastholde efterspørgslen på eksportmarkederne. Det skyldes bl.a. lav vækst på vores nærmarkeder, men desværre også at lønstigningerne fortsat vokser mere end i udlandet. Landbrugsraadet ser med stor bekymring på den udvikling, som svækker den danske konkurrenceevne betydeligt. Et bidrag fra politisk side til en opbremsning ville være en anden reguleringssats for overførselsindkomster end den nuværende, som er løndrivende. Den fortsat forventede lave indenlandske prisudvikling giver en stor reallønsfrem-

gang, som øger den danske efterspørgsel. Men danske virksomheder, og i særdeleshed det danske fødevarerhverv, er i stigende grad afhængige af udenlandsk efterspørgsel frem for dansk.

Debatoplægget har et stort forbehold i det forsigtige skøn over dansk økonomi med hensyn til et muligt fald i de danske huspriser, som er steget kraftigt de sidste 10 år. En rentestigning vil give en kraftig negativ påvirkning af den indenlandske efterspørgsel. Det er derfor bekymrende, at væksten i forbruget også kommer fra forbrug af de stigende indkomster fra husprisstigningerne. Men det er mindst lige så stort et problem, at huspriserne på vores store eksportmarkeder er steget endnu mere. En rentestigning vil nok påvirke den hjemlige efterspørgsel negativt, men den vil i endnu højere grad kunne sænke efterspørgslen på eksportmarkeder, hvis pustene går af boligmarkedet der.

Debatoplægget nævner, at de høje energipriser i sig selv ikke begrundes en sænkning af energiafgifterne, da disse er miljømæssigt begrundet. Det er Landbrugsrådet principielt enig i. Men den nuværende energibeskatning giver en dobbeltbeskatning af energi efter indførelsen af CO₂-kvotereguleringen uden en tilsvarende ændring af CO₂-afgiften. Regeringen bør derfor snarest rette op på den skævhed for at sikre en fastholdelse af erhvervslivets konkurrenceevne og sikre en forenkling af erhvervslivets byrder.

Landbrugsrådet støtter en fuldstændig afskaffelse af SP-ordningen. Den har ingen betydning som pensionsopsparingsredskab. Dens relevans som konjunkturpolitisk instrument er også tvivlsom, især da de skattemæssige virkninger af den suspendede indbetaling er betydelige.

Offentlig kontra privat forskning

Vi er enige med debatoplægget i, at der ikke findes sikre metoder til udpegning af strategiske forskningssatsninger, men Det Strategiske Forskningsråds metode (innovationsaccelererende forskningsplatforme) viser, at der ikke er den store grund til bekymring. Der skal også være plads til at satse med stor risiko i den anvendelsesorienterede forskning, og satsning på anvendelsesorienteret forskning på områder med store samfundsinteresser - f.eks. miljøområdet, vil ikke nødvendigvis i første omgang kunne tiltrække stor privat medfinansiering, men vil på sigt kunne skabe vækst f.eks. ved eksport af miljøteknologi. Landbruget og fødevarerindustrien har gode erfaringer med en model, som kræver, at vi tilbagebetaler den offentlige støtte, hvis der genereres et overskud.

Velfærdsdebatten – Indkomstoverførelser og velfærdsstaten

Det Økonomiske Råd varmer op til årets økonomiske samfundsdebatemne nr. 1 om en bæredygtig velfærdsstat, der kan klare globaliseringens udfordringer.

Formålet med velfærdstaten er bl.a. at sikre en mere ligelig fordeling af indkomsterne end markedet vil sikre. Det sker gennem en række velfærdsydelser. Men den største virkning af disse velfærdsydelser er ikke en omfordeling mellem rig og fattig. Det er derimod en omfordeling over den enkeltes livsforløb. Der er derfor et stort potentiale for skattesænkninger, hvis man kan reducere ud- og indbetalingerne af velfærdsydelserne til den enkelte. Forslaget i debatoplægget med en medborgerkonto, hvor den enkelte indbetaler og trækker på sine ydelser gennem livet for til sidst at få udbetalt overskuddet, virker som et godt tankeeksperiment omkring bud på en kommende velfærdsreform. Men tankeeksperiment bør ikke gennemføres i virkeligheden. Tankegodset kan eventuelt overføres til en model med en "flat rate" indkomstskat kombineret med indkomstgraderede sociale ydelser. Modeller som medborgerkonti er ikke velegnede i en globaliseret verden, hvor borgere flytter fra et land til et andet indtil flere gange i den erhvervsaktive alder. Der skal opbygges mobilitetsfremmende og – robuste systemer.

Rapportens overvejelser er bestemt ikke uinteressante, men kræver en meget nøje analyse. En målsætning med en ændring må være:

- et mere robust system i forhold til arbejdskraftens frie bevægelighed
- et system med større incitament til at vælge arbejde frem for offentlig forsørgelse, uanset familiemæssig situation
- et system, som modsvarer reformerne i arbejdsmarkedspolitikken

Problemerne i de nuværende ordninger

Det er af stor betydning at fastholde fokus på en nedbringelse af sygefraværet i Danmark. Det er løbet løbsk for både Sverige og Norge, og det koster store anstrengelser at vende udviklingen. Det korte sygefravær er i stigning, hvilket delvist er konjunkturbetinget. Men det er i høj grad også holdningsbetinget. Virksomheder oplever meget tankevækkende effekter af at indføre aktive fraværspolitikker. Det kunne naturligvis understøttes af indførelse af en lovbestemt karensdag.

Landbrugsraadet er enig i målsætningen om at øge arbejdsstyrken og arbejdsudbuddet. Efterlønsordningen modvirker dette. De to mål med efterlønnen – at reducere arbejdskraftudbuddet i en lavkonjunkturperiode og at sikre nedslidte arbejdstagere – er ude af fokus. Alle andre end nedslidte bruger ordningen og der er slet ikke behov for at nedbringe arbejdsstyrken. I flere andre lande indføres nu fleksibel pensionsalder med incitament til senere tilbagetrækning. Det er der langt mere perspektiv i. Omkring en form for obligatorisk suppleringsforsikring til dagpengeforsikringen, tilbydes der jo allerede i dag en frivillig privat forsikring på området. Spørgsmålet drejer sig alene om niveauet for de offentlige dagpenge, snarere end en ny model.

Landbrugsraadet er enig i, at reformer af tildelingen af velfærdsydelse bør gennemføres nu, mens der stadig er vækst i det danske samfund. Det er vigtigt at sikre de rigtige incitamenter både i samfundet og hos den enkelte, som understøtter virksomhedernes stadigt hurtigere tilpasningsbehov til den globale konkurrencesituation.

Handel, Transport og Service

BNP-vækst	HTS	DØR
2005	2,5	2,2
2006	2,2	1,8

HTS er meget enige i formandskabets vurderinger af den økonomiske situation. Det er først og fremmest det hjemlige forbrug, der skal trække væksten. HTS ser med større optimisme på eksporten og ser derfor mere positivt på vækstudsigten for 2005 og 2006, hvor væksten på det amerikanske, kinesiske og britiske marked forventes at opveje euroområdet svage efterspørgsel.

Jobvæksten i serviceerhvervene i årene 2004-2007 er opjusteret fra 8.000 i efteråret til nu 56.000. HTS deler vurderingen, blandt andet skønnes jobvæksten i 2005 at være 20.000 svarende til HTS prognose fra april 2005. Væksten bør give anledning til større politisk fokus på hvordan serviceerhvervenes rammebetingelser, herunder forskningsområdet, bedre kan understøttes, frem for at fokus koncentrerer om specifikke industrierhverv.

HTS er enige i at der ikke er nogen aktuel konflikt mellem de kortsigtede og langsigtede hensyn i finanspolitikken, men vi ser også gerne en ny 2015-plan som opstiller mål og midler for hvordan beskæftigelsesmålsætningen bedst kan nås.

Væksten i det offentlige forbrug er fortsat under kontrol. HTS vurderer at det især skyldes effekten af skattestoppet.

HTS er enige i at den gunstige konjunktur bør udnyttes til at gennemføre reformer, der sigter mod at øge arbejdsudbuddet. Det gælder ikke mindst integration af indvandrere og højere tilbagetrækningsalder. Det er oplagt også at tilføje hurtigere færdiggørelse af uddannelser.

HTS deler ligeledes Formandskabets nedtoning af ”problemerne” vedr. udflytning af arbejdspladser for det danske samfund, hvor serviceerhvervene under de

rette rammebetingelser vil være i stand til at opsuge ”overflødig” arbejdskraft fra industrien. Det er ligeledes afgørende at bevare fleksibiliteten på det danske arbejdsmarked. For at denne transformation skal kunne lykkes er det efter HTS opfattelse afgørende, at der ikke sker forringelser i arbejdsstyrkens uddannelsesmuligheder – ikke mindst på efteruddannelsesområdet.

Det er ligeledes vigtigt, at forskningspolitikken understøtter serviceerhvervenes udviklingsmuligheder. Derfor ser vi også med skepsis på tendensen til fra centralt hold at koncentrere forskningsindsatsen mod udvalgte brancher.

Kapitel II Indkomstoverførsler

HTS er enige i den problematiserende del af analysen. Den demografiske udvikling samt presset for højere serviceniveau nødvendiggør nye reformer, som i tide skal sikre velfærdsstaten på nuværende høje niveau.

Kapitel III Aktiv socialpolitik og førtidspension

HTS er enig i Formandskabets analyse om førtidspension samt analysen om fleksjob. Fleksjob-ordningen risikerer efter HTS’ opfattelse at fortrænge understøttet beskæftigelse, navnlig i den offentlige sektor. ”Succesraten” for midlertidig støttet beskæftigelse – målt på om disse mennesker fortsætter i understøttet beskæftigelse efter støtteperioden er langt større ved privates brug af ordningerne, set i forhold til det offentliges arbejdsmarked.

For at begrænse sygefraværet yderligere ser HTS gerne, at regeringen understøtter de initiativer, der er i gang på området og ikke yderligere svækker mindre virksomheders muligheder for at forsikre sig mod sygefravær.

Afsnittet om arbejdsulykker afspejler desværre en holdning som også gennemsynrer den danske arbejdsmiljøpolitik generelt – at ulykker især skyldes arbejdsgiveren. Adskillige sager refereret gennem det sidste halve år viser, at selv når sikkerhedsudstyr mv. er til stede, så er det stadig arbejdsgiveren, der straffes, hvis lønmodtagere vælger ikke at anvende det. Også af denne grund vil det være helt urimeligt at pålægge arbejdsgiveren yderligere omkostninger på dette område.

Kapitel IV Efterløn

Formandskabets gennemgang af efterløns-ordningen og den forlængede dagpenget for ældre fortjener stor ros. HTS deler konklusionerne i analyse af såvel ordningernes historiske del som de økonomiske implikationer. Ordningerne var oprindeligt tiltænkt nedslidte og mennesker med et langt arbejdsliv bag sig. HTS er enige i rapportens anbefalinger og kritik af det uhensigtsmæssig i at så mange forholdsvis raske og rørige mennesker vælger tidlig tilbagetrækning. Ikke mindst set i lyset af den længere levealder.

Kapitel V Forsikringer, dagpenge og kontanthjælp

Analysen om forsikring, dagpenge og kontanthjælp er meget væsentlig. HTS mener dog, at analysen om ydelsessiden burde være suppleret med en dybere analyse af rådighedssiden. Kravet om at man skal stille sin arbejdskraft til rådighed for samfundet bliver i rapporten kun berørt i meget begrænset omfang. Dette indebærer, at rapporten ikke i særligt omfang analyserer incitamentet, den vil forøge chancen for at folk selv gør noget aktivt for at få job – også selv om dette indebærer branche- eller lønniveauskift. Dette kunne være afprøvningsmodeller over ydelsesperioden. Dette skyldes nok i nogen grad, at argumentationen skal lede op til Formandskabets forslag om medborgerkonti. Systemet med en grundydelse og en frivillig tillægsforsikring for alle på arbejdsmarkedet fortjener en tanke – også selvom det for beskæftigede, forsikrede arbejdstagere ligner det, der i forvejen er ved at udvikle sig.

HTS mener fortsat at det er afgørende, at marginalsatserne bliver sat ned for derigennem at øge arbejdsudbuddet samt styrke incitamentet til at tage et arbejde i for hold til at være på passiv forsørgelse.

Kapitel VI Medborgerkonti

HTS ser med stor skepsis på medborgerkontosystemet. For at opnå de forventede adfældsregulerende incitamentet, er systemet nødt til at være uændret i ganske lange periode. I det man først får gevinsten af et tilbageholdende træk på medborgerkontoen ved tidspunktet for pension, er det afgørende at befolkningen nærer tillid til systemet. Jf. rapportens egen analyse af yngres menneskers svigtende tilmelding til efterlønnen er dette næppe realistisk. De historiske erfaringer synes da også at bekræfte, at velfærdsområdet er et område, som er genstand for markante reformer fra tid til anden. Det er derfor ikke sandsynligt at medborgerkontosystemet skulle være dét columbus-æg, som en gang for alle indfører det perfekte velfærdssystem.

Dansk Handel og Service

Konjunkturvurderingen

Formandskabets vurdering af konjunktursituationen ligger i store træk på linie med Dansk Handel & Service' vurdering af den danske økonomi. Vi er enige i formandskabets opjustering af væksten i privatforbruget i år trods tegnene på en vis opbremsning i væksten i årets første kvartal. Alt tyder på, at denne opbremsning har været midlertidig, således at udviklingen i resten af 2005 fortsat tegner særdeles positiv.

Den danske økonomi står foran alvorlige udfordringer i de kommende årtier, og for at fastholde vores konkurrenceevne og velfærdsniveau, kræver det gennemgribende reformer overalt i økonomien. Som fremført af formandskabet burde tidspunktet for disse reformer være optimalt nu og i de nærmeste år, hvor økonomien er i fremgang. Det store spørgsmål er dog, om man kan formå at overbevise befolkningen om situationens alvor i en periode, hvor det jo ellers går godt. Ser man på erfaringerne fra tidligere reformer fra både ind- og udland, har det været lettere at få befolkningens accept, når krisen for alvor har været synlig.

De forestående nødvendige reformer kræver bl.a. markante ændringer på store områder som offentligt-privat samarbejde, tilbagetrækningsordningerne, dagpengesystemet, beskatningen af arbejdsindkomst, uddannelsessystemet samt forsknings- og udviklingssystemerne mv. Det er reformer, som både tager tid at implementere og det tager tid, før effekten kan måles. Dansk Handel & Service deler derfor det synspunkt, at regeringen nu bør sætte længere mellemfristede mål end den nuværende 2010-plan. Det er netop udgangspunktet i Dansk Handel & Service' nye vækststrategi "Forretningsplan Danmark", som giver et bud på, hvad Danmark skal leve af i 2020, og hvad det kræver af reformer.

Dansk Handel & Service deler i høj grad bekymringen om den målrettede styring af de offentlige forskningsmidler mod enkelte områder. Det er desværre en tendens, der præger den politiske fokusering i disse år, hvilket bl.a. etableringen af den højteknologiske fond vidner om.

En strategi med et ensidigt fokus på højteknologi vil svare til at spille hasard med Danmarks fremtid. For det første risikerer Danmark at satse på højteknologiske nicheområder, der om 10-15 år ikke viser sig at være værdiskabende i forhold til indsatsen. For det andet risikerer vi at blive førende i at udvikle ny teknologi, men ikke til at omsætte den til nye arbejdspladser og vækst i Danmark. Endelig viser flere undersøgelser, at erfaringerne med at være "first mover" indenfor højteknologien er relativt dårlige, hvilket bl.a. bunder i, at højteknologi i stigende grad er blevet til en international handelsvare.

Dermed er ikke sagt, at Danmark overhovedet ikke skal forske i højteknologi. Men vi skal forske i hele værdikæden. Det er ikke nok at blive bedst til højteknologisk produktion, hvis vi ikke er gode til at markedsføre eller sælge produkterne – eller hvis vi ikke formår at udnytte de nye globale markeder. Virksomhedens fremtidige konkurrenceposition afhænger af evnen til løbende at forny sig – både i produktionen, men også i de andre dele af værdikæden. Derfor skal vi sikre, at forskningen udbredes til at dække hele værdikæden: Fra udvikling og idéskabelse, over design og sourcing til fremstilling samt markedsføring og salg.

Dansk Handel & Service har netop fremlagt 75 konkrete forskningsforslag, som vi har defineret efter dialogforløb med ledere fra erhvervslivet, offentlige institutioner og forskningsverdenen.

Temakapitlerne om indkomstoverførsler og velfærdsstaten

De offentlige skattefinansierede udgifter til overførselsindkomster udgør i dag over en tredjedel af de samlede offentlige udgifter. Set i lyset af den fremtidige demografiske udvikling er det åbenlyst, at det er en udgiftspost, der vil stige endnu mere, hvis ikke vi ændrer kurs.

Men problemstillingen er langt mere vidtgående end blot betydningen for de offentlige finanser. Et mere alvorligt problem med det danske velfærdssystem og den enorme omfordeling – ikke kun fra rig til fattig, men også fra middelindkomst til middelindkomst – er, at det påvirker adfærden i en retning, som er u hensigtsmæssig i en mere og mere globalt konkurrenceudsat verden. For i stedet for at være de aktive og selvstændige personer med ansvar for egen fremtid er danskerne blevet til klienter, som staten skal tage sig af.

Vi skal støtte de dårligst stillede, men har vi egentlig ikke glemt dem i jagten på en endnu mere lige fordeling af de offentlige midler?

Analyserne af efterlønnen giver nogle klare argumenter for, at ordningen bør afskaffes. Tilgangen til efterlønnen vil stige markant i de næste årtier og opstramningen fra 1999 har kun ændret marginalt på adfærden. Det dokumenteres endvidere klart, at de reelt nedslidte kun udgør en meget lille del af efterlønsmodtagerne og at en afskaffelse af ordningen i højere grad vil resultere i stigende beskæftigelse end i stigende ledighed. Dansk Handel & Service kan derfor kun støtte forslaget om en afskaffelse af efterlønnen og vi foreslår helt konkret i vores ”Forretningsplan Danmark”, at det sker således, at folk, der i dag er under 50 år, afskæres for muligheden til efterløn.

Dansk Handel & Service støtter forslaget om at sikre en større sammenhæng og gennemsigtighed mellem dagpenge- og kontanthjælpssystemet ved at indføre en tvungen og relativ lav basisforsikring kombineret med muligheden for frivillige tillægsforsikringer. Det vil her være oplagt at gøre brug af de muligheder, som ligger i et øget offentligt-privat samspil.

Forslaget om medborgerkonti er markant og indebærer reelt et brud på det grundlæggende princip i den danske velfærdsmodel, at de offentlige velfærdsydelse står gratis til rådighed for alle, uanset hvad de har betalt i skat. Netop denne manglende kobling mellem forbrug og betaling er ved at udvikle sig til et alvor-

ligt problem i takt med den øgede individualisering, hvor folk går mere op i rettigheder end pligter.

Medborgerkonti vil netop sikre, at sammenhængen mellem forbrug og betaling bliver klarere. Derudover indikerer formandskabets beregninger, at systemet både formår at begrænse trækket på overførselsindkomsterne og at reducere indkomstbeskatningen samtidig med at det sociale sikkerhedsnet opretholdes. Dansk Handel & Service finder derfor disse indledende tanker om medborgerkonti interessante, men der er naturligvis behov for, at emnet udforskes yderligere.

Dansk Handel & Service har i "Forretningsplan Danmark" fremlagt lignende tanker inden for et andet mere afgrænset område. Vi foreslår helt konkret, at der etableres en Personlig Kompetence Konto til hver person på arbejdsmarkedet, som skal øge medarbejderens opkvalificering via efteruddannelse mv. Den Personlige Kompetence Konto skal etableres ved, at der fra statens side skabes en fradragsmæssig mulighed med det formål at stimulere personlig investering i egen markedsværdi.

Finansrådet

Finansrådet har overordnet samme syn på udviklingen i dansk økonomi som Det Økonomiske Råd. Danmark er inde i en moderat opsvingsperiode, hvor især det private forbrug trækker læsset. Ledigheden falder fortsat og overskuddet på de offentlige finanser opretholdes. I Finansrådet deler vi imidlertid formandskabets bekymring for, at strukturreformens gennemførelse vil lægge et forholdsmæssigt stort pres på de offentlige udgifter.

Også vurderingen af den internationale økonomi er vi enige i. Dog deler vi ikke formandskabets forventning om en fortsat svækkelse af dollaren. Det betyder blandt andet, at de internationale ubalancers potentielle virkning på den internationale økonomi måske overvurderes af formandskabet, ligesom skønnet på eksportudviklingen i Danmark i 2006 og 2007 synes noget lavt med heraf afledte effekter på de øvrige skøn.

Finansrådet finder det glædeligt, at formandskabet bibringer boligdebatten en saglig og afbalanceret vurdering af udviklingen i boligpriserne og ikke fremmaner et overdrevent billede af de risici, som kan være knyttet til den nuværende udvikling. Det Økonomiske Råd viser i deres analyse, at kontantprisstigningen de senere år i vid udstrækning kan forklares ud fra fundamentale størrelser, som blandt andet den aftagende rente og de stigende indkomster.

Formandskabet har ret, når de peger på, at offentlige investeringer er det mest oplagte konjunkturpolitiske instrument, og forslaget om en detaljeret offentlig investeringsplan er fornuftigt. Finansrådet er i forlængelse heraf helt enig i synspunktet om, at SP-ordningen bør afskaffes. Hvis man skulle have et ønske om at føre diskretionær finanspolitik, bør det ikke ske gennem en tvungen pensionsopsparing. Når man som privat pensionsopsparer skal afgøre, i hvilket omfang man ønsker at spare op til pension, bør det ikke være nødvendigt løbende at skele til, hvorvidt der aktuelt føres finanspolitik via tvungen pensionsopsparing. En ophævelse af SP-ordningen bør i øvrigt efter Finansrådets opfattelse kædes sammen med, at den enkelte borger får mulighed for at overføre de forholdsvis beskedne SP-indskud til eksisterende private pensionsordninger. Som det er i dag skal overførsel ske til særskilte konti i pensionsinstitutterne, og det øger ikke den enkelte pensionsopsparers samlede overblik.

Finansrådet deler formandskabets bekymring for, hvorvidt den større målretning af de offentlige forskningsmidler mod særlige erhverv eller indsatsområder er en hensigtsmæssig anvendelse af offentlige midler. Troen på, at man i dag kan udpege fremtidens vækstområder, betyder også, at man implicit ser sig i stand til at pege på de brancher eller områder, der ikke i samme omfang vil skabe vækst og beskæftigelse. Som formandskabet skriver, findes der ingen sikre metoder til at udpege de rigtige indsatsområder. Finansrådet støtter derfor fuldt formandskabets pointe om, at en betydelig erhvervsmæssig medfinansiering er helt nødvendig for at sikre det optimale udbytte af de offentlige midler.

I lyset af de pæne udsigter for dansk økonomi de kommende år, peger formandskabet på, at det er en fordel at gennemføre reformer i en opgangsconjunktur. I Finansrådet er vi enige i, at det rette tidspunkt er inde, og opfordrer til, at man politisk udnytter denne mulighed. Den finanspolitiske holdbarhed kan ikke sikres gennem en strategi, der alene fokuserer på gældsnedbringelse. Det er afgørende, at fokus på det lange sigt ikke står i vejen for en reform her og nu, hvor blandt andet en reduktion af de høje marginalskatter vil kunne levere et betydeligt positivt bidrag til at sikre Danmark en fortsat fremtrædende rolle i en stadig mere globaliseret verden.

Tidligere analyser fra Det Økonomiske Råd illustrerer dog på bedste vis, at den danske velfærdsstat er under pres. Som formandskabet anfører, står Danmark over for mange udfordringer dels på grund af globaliseringen og dels på grund af den demografiske udvikling. I en situation, hvor Danmark har problemer med den finanspolitiske holdbarhed, hilser Finansrådet det yderst velkomment, at Det Økonomiske Råd sætter fokus på omfanget af indkomstoverførsler. Den betydelige stigning i udgifterne til indkomstoverførsler taler for sig selv.

Finansrådet er enig med Det Økonomiske Råd i, at hele overførselssystemet bør reformeres på én gang. Det er nødvendigt for at opnå en begrænsning af antallet af personer i de forskellige overførselsordninger frem for blot en omrokering, der sjældent tjener det tiltænkte formål. Det Økonomiske Råd behandler i rapporten en del tabuemner, som det er tiltrængt at få belyst. Finansrådet lægger stor vægt på, at der tages initiativ til at få taget hul på de samspilsproblemer, der - som vist i rapporten - præger især kontanthjælpsområdet. Finansrådet finder det dybt problematisk, at de forskellige ordninger har en forfejlet incitamentsstruktur. Fleksjobordningen er blot et eksempel på en ordning, der ikke har virket efter hensigten. Formandskabet viser, at der er tegn på, at andre grupper end dem med stor risiko for at overgå til førtidspension anvender ordningen, og at den derfor har det problematiske træk, at den rent faktisk fortrænger ustøttet beskæftigelse.

Finansrådet vil også gerne kvittere for – og bakke fuldt op om - formandskabets kontante udmelding om at fjerne efterlønnen, der er en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, der tydeligvis er forældet. Det Økonomiske Råds analyser viser, at efterlønsmodtagere mere ligner almindelige lønmodtagere end førtidspensionister. Efterlønnen tjener ikke længere sit formål, men er – som påpeget - blevet en barriere for, at Danmark kan opnå den stigning i arbejdsstyrken og beskæftigelsen, som kan sikre den fremtidige finansiering af velfærdsstaten. Finansrådet foretrækker derfor en hurtig afskaffelse af efterlønsordningen, hvilket vil give en betydelig varig positiv virkning på de offentlige finanser.

En fjernelse af efterlønnen vil yderligere have den positive sideeffekt at reducere ledigheden for de 58-årige og 59-årige. Som snart mange analyser har vist, er den markante merledighed for alderstrinene lige under tilbagetrækningsalderen nemlig uafhængig af selve alderen og vil derfor forrykkes.

Det Økonomiske Råds tanker om en medborgerkonto er et friskt pust og Finansrådet vil gerne rose formandskabet for at introducere et forslag, der indeholder en korrekt incitamentsstruktur koblet sammen med gode disciplinerende effekter og større frihed. Med det kommende pres på de offentlige finanser, er det vigtigt at overveje, hvorvidt gratisprincippet fortsat skal være det bærende element. Vi finder det derfor nyttigt at analysere de instrumenter, der indeholder disciplinerende effekter i forhold til forbruget af offentlige ydelser nærmere.

Imidlertid gøres marginalskattebegrebet ugenomsigtigt, og Finansrådet finder det ikke korrekt, at argumentere for, at marginalsatten sænkes via indførelse af en medborgerkonto. Det skyldes blandt andet det forhold, at der går en lang periode, indtil man modtager den opsparede sum. Endvidere skal man have en tro på, at beløbet udbetales fuldt og ikke modregnes i andre ydelser. En tro, der kan svækkes set i perspektiv af den meget lange tidshorisont systemet fordrer. Fi-

nansrådet tvivler på forslaget's produktionsfremmende effekt. Efter vores vurdering henstår problemet med de meget høje marginalskatte derfor uløst – også med indførelse af en medborgerkonto.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Økonomisk politik

FTF er enig i, at der ikke er behov for, at finanspolitikken skal stimulere aktiviteten i den private økonomi. Det store offentlige overskud bør primært bidrage til nedbringelse af den offentlige gæld således, at der sikres en finansiel holdbarhed, også på længere sigt.

FTF finder dog, at det ekstraordinære overskud for 2004 bør anvendes til at finansiere den ekstraordinære situation i den kommunale økonomi i forbindelse med implementeringen af kommunalreformen.

Aktiv socialpolitik og førtidspension

FTF støtter aktivlinien i reguleringen af sygefravær, men finder, at der er behov for at ændre fokus på, hvor der ligger et potentiale for at nedbringe sygefraværet. FTF mener, at Formandskabet for ensidigt peger på offentlig regulering af den enkeltes adfærd som redskab til forebyggelse af sygefravær.

FTF er ikke enig i anbefalingen om at overveje indførelse af karensdage, men vil pege på forebyggelse af stress og bedre ledelse som middel til forebyggelse af såvel det korte som langvarige sygefravær. Nedsættelse af revalideringsydelsen er heller ikke hensigtsmæssigt. De offentlige udgifter kan derimod reduceres, hvis der i stedet sættes på uddannelsesrevalidering, som en varig strategi for større grad af selvforsørgelse.

FTF er ikke enig i, at det i et vist omfang er andre grupper, end dem med stor risiko for at overgå til førtidspension, der ansættes i fleksjob. FTF finder ikke generelt grundlag for at betvivle den retlige korrekthed i kommunernes visitation til fleksjob. Det er derimod meget problematisk, at antallet af ledige fleksjobbere er steget eksplosivt.

Efterløn

FTF er enig i, at det er en samfundspolitisk udfordring at sikre en så stor arbejdsstyrke, at en holdbar finansiering af velfærdssamfundet er muligt

FTF mener, at vi har ganske gode muligheder for at løse denne udfordring. Den demografiske udfordring i Danmark er ikke så stor som i de fleste øvrige OECD-lande. Dansk økonomi står stærkt. Vores pensionssystem med opbygningen af

arbejdsmarkedspensioner er med til at sikre en robust økonomi. Vores arbejdsmarked er velfungerende.

Ser man specifikt på arbejdsmarkedet er der dog behov for en bred beskæftigelsespolitisk indsats for at øge erhvervsdeltagelsen. Det vedrører integration af de mange, der i dag står uden for arbejdsstyrken. Det drejer sig om at nedbringe ledigheden og målrette indsatsen mod de områder, hvor der er brug for kvalificeret arbejdskraft. De unge skal måske hurtigere igennem uddannelsessystemet og så handler det også om at hæve tilbagetrækningsalderen, som Formandskabet har fokus på i kapitlet om efterløn.

FTF er enig i målsætningen om at hæve tilbagetrækningsalderen fra arbejdsmarkedet. En meget ensidig fokusering på økonomiske incitament i forhold til efterlønnen risikerer dog at målet forfejles.

Analyserne viser jo netop, at sandsynligheden for at blive efterlønsmodtager afhænger af, hvilken uddannelse man har, om man er ledig, om man er syg, ja sågar om man er kvinde. Det er altså helt andre faktorer end efterlønsordningen som sådan, der skaber grundlaget for tidlig tilbagetrækning.

Formandskabet mener at kunne eftervise, at et øget udbud af ældre på arbejdsmarkedet i sig selv på lang sigt vil få beskæftigelsen af ældre til at stige. FTF finder ikke, at dokumentationen er tilstrækkelig stærk til at påvise sammenhængen.

Realiteten er, at en afskaffelse af efterlønsordningen ikke samtidig afskaffer den udbredte aldersdiskrimination, der foregår på det danske arbejdsmarked. Bestræbelserne på at forøge arbejdslivets længde skal derfor tage afsæt i en bred vifte af initiativer, der mindsker stress og nedslidning og gør arbejdslivet mere attraktivt for den enkelte. Der må også på alle niveauer gøres op med den aldersdiskrimination, der i dag er så udpræget et fænomen.

Efterlønsordningen er ikke målrettet nedslidte på arbejdsmarkedet, men er en rettighedsbaseret ordning baseret på betalingen af et forsikringsbidrag. Forslaget om at ændre efterlønsordningen ved at indføre et anciennitetskrav på 40 år som et forsøg på at målrette ordningen mod personer, der ud fra et trangsmæssigt kriterium har behov for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, giver derfor efter FTF's opfattelse ingen mening.

Afgrænsningen indebærer en høj grad af vilkårlighed i forhold til opnåelse af retten. Antal år på arbejdsmarkedet er ikke nogen god målestok for nedslidning – slet ikke når det drejer sig om psykisk nedslidning og i forhold til et arbejdsmar-

ked, hvor jobbene undergår væsentlige forandringer og den fysiske nedslidning vil være langt mindre end i dag.

FTF konstaterer ligesom formandskabet, at de ufaglærte og faglærte grupper udgør 90 pct. af efterlønsmodtagerne. Også når man kigger så langt frem som til 2030, vil 80 pct. af efterlønsmodtagerne tilhøre de ufaglærte og faglærte grupper. Det er en myte, at efterlønsordningen har udviklet sig til en ordning for folk med lange uddannelser. At afskære personer med en længevarende uddannelse fra efterlønsordningen vil kun have en begrænset effekt. Hertil kommer, at såfremt dette gøres gennem indførelsen af en 40-årsgrænse og med begrundelse i nedslidning, vil ordningen ikke opfange de, der rammes af nedslidning - uanset uddannelsesbaggrund.

Samspil mellem kontanthjælp og dagpenge

FTF mener ikke, at problemer i kontanthjælpssystemet skal løses i dagpengesystemet. Problemet med kontanthjælpsægtepars manglende incitament til at få beskæftigelse bør løses separat.

Medlemmer med meget lav ledighedsrisiko forsikrer sig i stort omfang. Inden for FTF-området er 90-95 pct. medlemmer af A-kassen på trods af en meget lav ledighedsrisiko. Samtidig er der voldsomme problemer med rådighedsvurdering i kommunerne, hvor imod det er meget velfungerende i A-kasserne og medlemmerne foretrækker at forsikre sig i de A-kasser, som har kendskab til den enkeltes faglige område.

Medborgerkonti

FTF er ikke overbevist af argumenterne for medborgerkonti som et system, der kan øge den samlede beskæftigelse og indkomst.

Samlet set synes de ordninger, Formandskabet foreslår indgå i en medborgerkonti, primært at gavne de højtlønnede, at ramme kvinderne, de syge og de ledige, hvilket FTF finder uacceptabelt i forhold til de grundlæggende værdier i vores velfærdssamfund.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Dansk økonomi

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd(AErådet) deler Formandskabets overordnede vurdering af den økonomiske udvikling. Formandskabet har i 2006 og 2007 - sammenlignet med AErådet - en højere vækst i både det private og offentlige forbrug, som hos Formandskabet modsvares af et større negativt vækstbidrag fra udenrigshandlen. Formandskabet forudser pæne vækstrater i boliginvesteringerne

gennem hele prognoseperioden. Det må kræve ret markante stigninger i nybyggeri og/eller reparation og vedligeholdelse, for at modgå det ventede fald i det sociale byggeri.

AERådet er stort set enig i udviklingen på arbejdsmarkedet. Formandskabet venter en lidt lavere ledighed igennem prognoseperioden end AERådet. Skønnet for 2005 synes ikke urealistisk i lyset af en lidt gunstigere udvikling de første måneder af 2005. AERådet stiller sig imidlertid tvivlende over den kraftige vækst i den offentlige beskæftigelse – særligt i 2005.

Når det gælder udenrigshandlen mener AERådet, at tabet af markedsandele også skal ses i lyset af EU's udvidelse mod øst og åbningen af handlen til Kina. Det er således naturligt, at Danmark taber markedsandele, når der "kommer flere spillere på banen". Modstykket til dette er, at verdenshandlen stiger hurtigere.

International økonomi

AERådet er overordnet set enig i Formandskabets vurdering af den internationale økonomi, der ikke ligger langt fra AERådets seneste konjunkturvurdering. Formandskabets skøn for Tyskland er lavt, men er, som Formandskabet selv nævner det, behæftet med nogen usikkerhed. En fortsat positiv udvikling for den tyske eksport giver en højere samlet vækst. Skuffer den tyske eksport derimod, ser det sort ud for Tyskland, hvis ikke den indenlandske økonomi formår at komme ud af den stilstand den længe har befundet sig i.

AERådet deler Formandskabets opfattelse af, at væksten i euroområdet ikke er tilfredsstillende. Specielt det fejlslagne tyske forsøg på at stimulere den indenlandske økonomi ved skattelettelser er ærgerlig. Tyskland burde således i højere grad satse på offentlige investeringer til at sætte gang i økonomien. Når først der er gang i den indenlandske efterspørgsel, kan der også bedre laves reformer på arbejdsmarkedet, der kan sikre et varigt lavere niveau for arbejdsløsheden.

AERådet mener, på linje med OECD, at ECB nærmere skulle overveje at sænke renten for at få gang i den indenlandske økonomi i eurolandene end at overveje en stigning. Inflationen ligger lavt i eurolandene, mens den indenlandske økonomi ligger underdrejet. Det er essentielt for eurolandene at få gang i den indenlandske økonomi for at opnå pæne vækstrater fremover, specielt med de globale ubalancer, der præger den internationale situation.

AERådet deler Formandskabets opfattelse af, at de globale ubalancer giver basis for bekymring. Muligheden for en faldende dollar og/eller en svækket amerikansk økonomi styrker yderligere nødvendigheden af, at de europæiske økono-

mier får gang i de indenlandske økonomier således, at de ikke rammes så hårdt af en evt. amerikansk opbremsning.

Økonomisk politik

AERådet er enig i, at opgangsperioder er det rigtige tidspunkt for reformer, jf. 1990'erne. For Danmark er det ikke alene et godt tidspunkt nu, det er også nødvendigt med tiltag, der kan løfte arbejdsstyrken for at modgå det nedadgående pres, der følger i kølvandet, når de store efterkrigstidsgenerationer i de kommende år når en alder, hvor de kan begynde at trække sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet.

AERådet er også enig i, at det ikke er sandsynligt at regeringen vil nå 2010-målet indenfor rammerne af de nuværende initiativer. 2010-planen er ikke kun en opsparingsstrategi. 2010-planen er i lige så høj grad en reformstrategi, der som DØR nævner det, skal sikre en permanent højere beskæftigelse efter 2010. En 2015-plan kan være et alternativ, men man må i forhold til en opgørelse af holdbarheden være meget forsigtig med at indregne fremtidige effekter, således at der ikke lukkes op for flere ufinansierede skattelettelser.

Endelig er AERådet enig i synspunktet om, at finanspolitik primært skal føres gennem de offentlige investeringer. Det er et forhold som AERådet har argumenteret for igennem flere år. AERådet er også enig med Formandskabet i, at ændringerne af de offentlige investeringer skal afvejes mod strukturpolitiske hensyn.

Særlig sagkyndig, Hans E. Zeuthen

Formandskabet advarer i sin diskussion af forskningspolitikken mod risikoen for selektiv erhvervsstøtte. Det er vigtigt at formandskabet, der ikke repræsenterer særlige erhvervsinteresser, peger på det problematiske i forsøg på at "pick the winner".

I den foreliggende rapport er der, som det tidligere er blevet efterlyst i rådet, gennemført en analyse af konsekvenserne af en genopretning af den amerikanske betalingsbalance. Resultatet af denne analyse er ret så overraskende. Konventionelt har man beskrevet situationen med en vittighed om, at en forkølelse i den amerikanske økonomi førte til lungebetændelse hos os. De beregninger, der vises i tabel I.4. illustrerer nærmest den modsatte relation. En finanspolitisk stramning i USA der er så kraftig, at der kommer et fald i bruttonationalproduktet på over 5 pct. og en forbedring af den offentlige saldo på hele 6 pct. af BNP, vil kun betyde et fald i det danske nationalprodukt på 0,4 pct. Danmarks betalingsbalance vil ifølge beregningerne kun forringes med 0,1pct. af BNP, og ledigheden vil kun stige med 0,2 procentpoint. Formandskabet forklarer den ringe effekt med, at den

danske økonomi er meget robust og reagerer stærkt på renteændringer. Hvis denne optimisme er velbegrunderet, ville der selvsagt ikke være grund til, at vi her i Danmark isoleret set skulle bekymre os særlig meget om, hvordan amerikanerne løser deres balanceproblemer.

Det er særdeles vigtige og vanskelige problemer der tages op i specialkapitlerne II – VI. Velfærdskommissionens arbejde har stærkt intensiveret debatten om disse spørgsmål, og det ville være helt unaturligt, hvis ikke også formandskabet deltog aktivt i diskussionen. Det er væsentligt med mange facetter i debatten.

I kapitel II overvejer formandskabet, om der er sket ændringer i danskernes holdninger af betydning for udviklingen for indkomstoverførslerne. Konklusionen er "at danskernes værdier ikke har ændret sig markant". Mht. sort arbejde, skattesnyd mm er det nok rigtigt, men det er ikke dokumenteret at stigmatiseringen ved at leve af overførselsindkomster er uændret. Den høje arbejdsløshed i forlængelse af oliekriserne har formentlig bidraget til at det også for personer under pensionsalderen såvel for den pågældende selv som for omgivelserne, føles mere acceptabelt ikke at være i stand til at forsørge sig selv. Et sådan holdningsskift er selvsagt en gevinst for de pågældende, men har også betydning for "incitamenterne"

Tabel III.1 viser at antallet af personer med svag tilknytning til arbejdsmarkedet fra 1995 til 2003 (trods et kraftigt fald i arbejdsløsheden) steg fra 331 000 til 390 000 eller med næsten 18 pct. Da hverken personer på efterløn eller folkepensionister indgår, afspejler det voksende problemer for de yngre generationer med at være fast tilknyttet arbejdsmarkedet. De langsigtede problemer på arbejdsmarkedet er langt fra alene knyttet til demografien.

Skattetrykket spiller ikke mindst implicit en central rolle i de afsluttende kapitler i rapporten. Det ville måske være en fordel med en pædagogisk præcisering af, hvad man måske kunne kalde jernloven for skattetryk. Ved uændret produktion kan det *gennemsnitlige* skattetryk for de erhvervsaktive kun reduceres ved at bruge færre ressourcer på skoler, hospitaler, børnehaver, plejehjem osv. eller reducere forbrugsmulighederne for arbejdsløse, syge, pensionister mfl. Brugerfinansiering eller privatisering kan måske ændre betegnelserne i statistikken, men giver kun de erhvervsaktive flere midler til traditionelle private goder hvis resourceforbruget mindskes på et eller flere af de nævnte områder (stadig forudsat uændret produktion).

Ved givne gennemsnitlige skatter kan man kun sænke *marginalskatterne* ved at ramme de lavere indkomster eller "de uheldige" for at bruge rapportens sprogbrug.

Medborgerkonti bryder ikke disse jernlove. Som det fremgår af kapitel VI indebærer indførelse af medborgerkonti i realiteten en øget brugerbetaling og lidt mindre marginalsatter for de velbjevede/heldige, og det betyder at de trækker mindre på de offentlige ordninger og at produktionen bliver højere.

Det mest interessante aspekt af specialkapitlerne er måske i virkeligheden påvisningen af at mange af indkomstoverførslerne tager sig noget anderledes ud i et livsindkomstpERSpektiv, et forhold der utvivlsomt bør indtage en central rolle i de fremtidige reformer på området.

